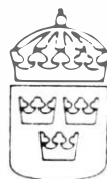

Motion till riksdagen

1989/90:Fö28

av Arne Andersson i Ljung m.fl. (m)

med anledning av prop. 1989/90:54 om
skydd för samhällsviktiga anläggningar m.m.

Mot.
1989/90
Fö28–30

I propositionen föreslås ett antal förändringar av den nuvarande lagstiftningen. Trots att de flesta frågor fått en tillfredsställande lösning är förslaget behäftat med vissa brister.

Uppräkningen över vad som får förklaras som skyddsobjekt omfattar dels anläggningar och områden som kan definieras geografiskt, dels militära fartyg och luftfartyg. Denna uppräkning utesluter fordon avsedda för färd på marken, trots att det kan finnas väl så starka skäl att dessa skall kunna skyddas på det sätt som endast gäller för skyddsobjekt. Militär personal bör kunna ges samma befogenheter vid bevakning av transporter av vapen och ammunition som vid bevakning av förråd där dessa förvaras.

I propositionen anges att all personal utom polismän som har till uppgift att bevaka skyddsobjekt skall benämnas skyddsvakter när de fullgör sin bevakningsuppgift, oavsett vilken personalkategori de tillhör. I nu gällande skyddslag finns i 11 § en uppräkning av vilka personalkategorier som har bevakningspersonals befogenheter – personal inom försvarsmakten, polismän, skyddsvakter, gränsövervakningsmän samt vid civilförsvarsberedskap all civil bevakningspersonal.

Det finns inte något skäl att militär personal skall kallas skyddsvakter vid fullgörandet av dessa bevakningsuppgifter, i synnerhet inte om det medför krav på anpassning av uniform, bärande av speciella kännetecken, armbindlar eller liknande. I så fall medför den ändrade benämningen att militär personal inte omedelbart kan fullgöra sådana bevakningsuppgifter, utan tvingas att först vidta åtgärder för att kunna uppfylla de krav som kan ställas på en skyddsvakts klädsel och utrustning. Militär personal bör i detta avseende jämföras med polismän.

Tidigare har funnits en bestämmelse om förbud för utländska fartyg att befinna sig inom skyddsområde. Något motsvarande förbud finns inte i det nu framlagda förslaget. Motiveringen anges vara att förbudet för utländska medborgare att vistas inom området räcker.

Regeringen har uppenbarligen endast beaktat situationen då ett utländskt fartyg skulle vara ett redskap för en utlänning som önskar komma i närheten av ett skyddat objekt. Detta är dock inte den enda situation där frågan kan bli aktuell.

Som exempel kan användas en situation där främmande makt avser att

kränka svenskt territorium under vattenytan, med ubåt. För att underlätta för ubåten, och för att kunna studera det svenska försvarets åtgärder, skulle en obemannad båt med automatisk eller fjärrstyrd signalspaningsutrustning kunna ankras upp inom det berörda området. Om kränkningen upptäcks kommer området att förklaras som skyddsobjekt enligt 4 § 5, men det utländska fartyget kommer inte att kunna avvisas eller oskadliggöras. Ingen utlänning finns ju ombord, ingen person har brutit mot lagen genom att befinna sig på otillåten plats.

Genom att inget brott begåtts – området var ju inte skyddsobjekt när utrustningen placerades ut – blir inte de föreslagna 10–15 §§ tillämpliga. Det tidigare förbudet för utländskt fartyg att befinna sig inom skyddsområde bör därför inte avskaffas. En ny motsvarande bestämmelse bör införas, men med den skillnaden att tiden för tillåten vistelse reduceras till 24 timmar i enlighet med de synpunkter som anförts av överbefälhavaren.

När ett område förklaras som skyddsobjekt kan en ägares dispositionsrätt komma att inskränkas. Ägaren kan helt och hållet förlora rätten att vistas på sin mark eller sitt vatten. Detta kan medföra stora ekonomiska konsekvenser för den enskilde, exempelvis om han berövas möjligheten att sköta en fiskodling eller att på annat sätt sköta eller utnyttja sin egendom.

Regeringens förslag om att drabbade markägare och rättighetshavare inte skall ha rätt till ersättning för skador måste avvisas. Propositionens uttalande om att regeringen i vissa fall skulle kunna betala viss ersättning, om den enskilde eller hans verksamhet drabbats särskilt hårt, är långtifrån tillräckligt.

I propositionen sägs att en avvägning skall göras mellan olika intressen innan en sådan inskränkning får göras. Detta hindrar dock inte att skador uppstår för den enskilde, skadans storlek beror ju inte på hur väl motiverade åtgärderna är.

Det finns enligt vår uppfattning inte något skäl att en enskild person skall behöva stå den ekonomiska risken vid åtgärder för rikets säkerhet. Tvärtom kräver rättssäkerheten att enskilda skall hållas skadeslösa i sådana situationer. Åtgärder som vidtas av svenska staten för att skydda den svenska allmänheten skall givetvis betalas av medborgarna gemensamt. De skall inte belasta en slumpvis drabbad enskild person.

Det bör ankomma på vederbörande utskott att utforma erforderlig lagtext.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar ändra den föreslagna lagen så att möjlighet införs att förklara fordon som skyddsobjekt,
2. att riksdagen beslutar ändra den föreslagna lagen vad beträffar användningen av benämningen skyddsvakt på militär personal i enlighet med vad som i motionen anförts,
3. att riksdagen beslutar att komplettera den föreslagna lagen med bestämmelser om utländska fartygs närvaro inom skyddsområde i enlighet med vad som i motionen anförts,
4. att riksdagen beslutar att markägare och rättighetshavare skall

ha rätt till ersättning för skador i enlighet med vad som i motionen
anförts.

Mot. 1989/90
Fö28

Stockholm den 14 december 1989

Arne Andersson (m)
i Ljung

Göran Allmér (m)

Ivar Virgin (m)

Wiggo Komstedt (m)

Ingrid Hemmingsson (m)

Tom Heyman (m)

Göthe Knutson (m)

Ingvar Eriksson (m)